

Μορφολογία συστημικής αλλαγής: Η περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών στη δεκαετία του 1960

*Ηλίας Θερμός**

Θεωρητικό πλαίσιο – προβληματική της έρευνας

Η ανάπτυξη διαφορετικής προσέγγισης στην μελέτη των πολιτικών και κοινωνικών φαινομένων στις τελευταίες δεκαετίες και ιδιαίτερα εκείνης που αφορά την μεθοδολογία του Συμπεριφορισμού (Behavioral Approach) έχει άμεση σχέση με την ανάγκη μελέτης και κατανόησης των απαιτήσεων ατόμων, ομάδων και κινημάτων που προβλήθηκαν κατά την δεκαετία του 1960 σε πολιτικο-κοινωνικά συστήματα όπως αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών καθώς επίσης και η διαλεκτική σχέση μεταξύ των υποκινητών και της συστημικής συμπεριφοράς.

Η θεώρηση του τρόπου με τον οποίο το κοινωνικό σύστημα αντιδρά στις απαιτήσεις για αλλαγή, απαιτεί πρώτα απ' όλα μια ανάλυση του ίδιου του συστήματος. Η ευαισθησία του συστήματος στις απαιτήσεις των ριζοσπαστών και των μεταρρυθμιστών προσδιορίζεται από τη φύση των εξουσιαστικών δομών μέσα στο σύστημα και από την σχετική του ευλυγισία ή ακαμψία να προσαρμόζεται στην αλλαγή. Σκοπός της ανάλυσης είναι να εξετάσει τις θεωρητικές προδιαγραφές των εξουσιαστικών δομών μέσα

* Καθηγητής Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

στο σύστημα, να εκτιμήσει τις εναλλακτικές πορείες δράσης που μπορεί να πάρει ένα σύστημα όταν αντιμετωπίζει απαιτήσεις για αλλαγή, και να παρουσιάσει τη διαδικασία προσαρμογής ή μετασχηματισμού του συστήματος στις ειδικές απαιτήσεις, ιδίως στις απαιτήσεις εκείνες που δημιουργήθηκαν από το κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων κι εκείνες που πρόβαλε το πανεπιστημιακό κίνημα πάνω στις κυρίαρχες δομές εξουσίας του πολιτικού και κοινωνικού συστήματος των ΗΠΑ στη δεκαετία του 1960.

Η έννοια της ευέλικτης εξουσιαστικής δομής σημαίνει μια κατάσταση όπου υπάρχει σχετική αυτονομία των επί μέρους εξουσιαστικών δυνάμεων – οικονομική, στρατιωτική, θρησκευτική και πολιτική, υπάρχει μια ανεκτικότητα ως προς το σχηματισμό των εκούσιων ενώσεων και υπάρχει σ' ένα βαθμό ευελιξία μεταξύ των ή μέσα στις ταξικές δομές¹. Η ευελιξία σε μια κοινωνία τη βοηθάει να μετασχηματιστεί με ειρηνικά εξελικτικά μέσα². Η εξουσιαστική δομή σε μια ευέλικτη κοινωνία προσαρμόζεται συνεχώς στις αλλαγές που γίνονται στην κοινωνία αυτή. Η εξουσιαστική δομή σε μια τέτοια κοινωνία βρίσκεται, κατά μία άποψη, σε επαφή με την πραγματικότητα και κάνει τις διάφορες τροποποιήσεις όσο μετασχηματίζεται η κοινωνία.

Η άκαμπτη εξουσιαστική δομή, απ' την άλλη μεριά, ενοποιεί την οικονομική, στρατιωτική, θρησκευτική και πολιτική εξουσιαστική δομή σ' ένα και μοναδικό κέντρο κυριαρχίας· παρεμποδίζει την οργάνωση εκούσιων πλουραλιστικών ενώσεων και περιορίζει την κοινωνική ευελιξία³. Η ακαμψία εμφανίζεται στο πολιτικό σύστημα όταν η κατανομή της εξουσίας στην κοινωνία αλλάζει χωρίς να υπάρχει αντίστοιχη αλλαγή στην κατανομή της εξουσίας μέσα στο πολιτικό πεδίο⁴. Η βάση της ακαμψίας είναι η αποτυχία της κοινωνίας και άρα η αποτυχία του συστήματος να μετασχηματιστεί.

Κανένα σύστημα δεν είναι τελείως άκαμπτο αλλά ούτε και τελείως ευέλικτο· η ακαμψία και η ευελιξία κυμαίνονται σε διάφορους βαθμούς. Ο βαθμός ευελιξίας ή ακαμψίας σ' ένα σύστημα μπορεί εν μέρει να προσδιοριστεί από την κατανομή της εξουσίας ανάμεσα στα μέλη του. Ενώ η ευελιξία ενός συστήματος τείνει ν' αυξηθεί όσο διερευνείται η πολιτική βάση, η ακαμψία επιτρέπει την υπέρ-αντιπροσώπευση των ισχυρών συλλογικών οργάνων ή ομάδων και την υπό-αντιπροσώπευση των ασθενεστερών⁵. Στην ουσία, η ακαμψία μεγιστοποιεί τις διαφορές ως προς την εξουσία των διάφορων ομάδων ενώ η ευελιξία τις μειώνει. Ακόμα, ο βαθμός ακαμψίας ή ευελιξίας ενός συστήματος μπορεί να προσδιοριστεί από την ανεκτικότητα του προς τις

εκούσιες ομάδες ή την κοινωνική ευκινησία.

Οι αξίες που συνδέονται με τη δημοκρατία όπως εκτεταμένα προνόμια, ο κανόνας της πλειοψηφίας, η αντιπροσώπευση πολλών συμφερόντων κλπ., φαίνεται ότι ταιριάζει με την ευέλικτη εξουσιαστική δομή. Πράγματι οι εκούσιες οργανώσεις όλων των τύπων επιτρέπονται στις αστικο-δημοκρατικές κοινωνίες, και δεν υπάρχουν νομικοί περιορισμοί ενάντια στην κοινωνική ευελιξία. Αλλά μέχρι ποιο σημείο η εξουσία της κοινωνίας εναπόκειται στην πραγματικότητα στον κόσμο; Σύμφωνα με τον C. Wright Mills, οι μάζες έχουν πάρα πολύ λίγη εξουσία. Προβάλλει τη θεωρία ότι υπάρχει μία κυρίαρχη ελίτ στις Ηνωμένες Πολιτείες που αποτελείται από τη στρατιωτική ηγεσία, τους ανώτερους πολιτικούς ηγέτες στο εκτελεστικό επίπεδο και την ηγεσία των μεγάλων εταιρειών, η οποία έχει σχεδόν πλήρη έλεγχο πάνω στην κοινωνία⁶. Η ενσωμάτωση της στρατιωτικής, πολιτικής και οικονομικής εξουσίας σε μια κυρίαρχη ελίτ καταλήγει λοιπόν σε μια άκαμπτη εξουσιαστική δομή στις Ηνωμένες Πολιτείες⁷.

Ο Mills υποθέτει, ότι ο λόγος που μπόρεσαν οι εξουσιαστικές ελίτ να πάρουν τον έλεγχο στα χέρια τους είναι, ότι στην Αμερική εμφανίστηκε μια πληθοκοινωνία⁸. Η πληθοκοινωνία μεγάλωσε εν μέρει λόγω της εξέλιξης των μαζικών μέσων ενημέρωσης, τα οποία διαμορφώνουν την γνώμη και την ιδεολογία χωρίς να προσφέρουν στο άτομο την ευκαιρία να ανταπαντήσει για τις ιδέες που εκφράζει. Οι ελίτ που ελέγχουν τις οργανώσεις απαγορεύουν τη δράση του ατόμου και τα άτομα δεν μπορούν να πετύχουν την αυτονομία τους από τους θεσμούς που τα ελέγχουν⁹. Η δημιουργία της μαζικής εκπαίδευσης, που τώρα έχει κυρίως οικονομική λειτουργία εφόσον τονίζει τη μάθηση ικανοτήτων για κάποιο επάγγελμα κι όχι την ανάπτυξη της φιλελεύθερης σκέψης, είναι επίσης μια επινόηση με την οποία το αυτόνομο κοινό μετασχηματίστηκε σε μια πληθοκοινωνία¹⁰. Ο Mills υποθέτει ότι ένα ευέλικτο δημοκρατικό σύστημα έχει δύο απαιτήσεις. Πρώτον ένα καλά πληροφορημένο κοινό και δεύτερον πολιτικούς αρχηγούς «οι οποίοι αν δεν είναι σοφοί είναι τουλάχιστον λογικά υπεύθυνοι γι' αυτό το μορφωμένο κοινό όπως υπάρχει...»¹¹. Συνεπώς σύμφωνα με τον Mills η εξουσιαστική ελίτ μέσα από τον πλουραλισμό του εποικοδομήματος ελέγχει ασφυκτικά την εξουσία και η αυτόνομη δράση του ατόμου προκειμένου να μετασχηματίσει τους θεσμούς είναι αδύνατη.

Άλλοι αναλυτές του εξουσιαστικού συστήματος των Ηνωμένων Πολιτειών διαφωνούν με την ερμηνεία του Mills. Ο Daniel Bell υποθέτει ότι η ανάλυση του Mills είναι μια υπεραπλοποίηση του

Αμερικάνικου πολιτικού συστήματος και ονομάζει Εξουσιαστική Δύναμη μια «...» ρομαντική διαμαρτυρία «ενάντια στη σύγχρονη γραφειοκρατική ζωή όπου πολλοί αλλά όχι όλοι αισθάνονται ανίσχυροι και αβοήθητοι»¹². Ο Richard Schermerhorn θεωρεί το Αμερικανικό σύστημα όχι σαν άκαμπτο αλλά σαν ευέλικτο, μια πλουραλιστική εξουσιαστική δομή όπου «... μάλλον υπερισχύουν η βραχυπρόθεσμη συγκέντρωση εξουσίας και οι βραχυπρόθεσμες πολιτικές»¹³. Ο Amitai Etzioni υποστηρίζει ότι ενώ υπάρχουν οι εξουσιαστικές δυνάμεις, δεν είναι όλες τόσο ισχυρές. Βλέπει ότι υπάρχουν ασθενέστερες ομάδες πολιτών, οι οποίοι συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων της κοινωνίας και υποθέτει, ότι οι εξουσιαστικές δυνάμεις κάνουν συνεχώς παραχωρήσεις στις λιγότερο ισχυρές ομάδες της κοινωνίας. Ο Etzioni απορρίπτει τις υποθέσεις του Mills περί ακαμψίας λέγοντας:

... μέχρι τώρα τα μέλη των κυρίαρχων εξουσιαστικών δυνάμεων και συλλογικών οργάνων συμφωνούν με τις δημοκρατικές αξίες και διαδικασίες... είτε γιατί κοινωνικοποιήθηκαν για να πιστέψουν σ' αυτές είτε για λόγους σκοπιμότητας... Αυτή η αφοσίωση απαιτεί να γίνουν μερικές παραχωρήσεις και να επιτραπεί η μερική συμμετοχή στα άλλα συλλογικά όργανα. Αυτά τα συλλογικά όργανα... θρησκευτικές, εργατικές, εθνικές και άλλες κοινωνικές κινήσεις... έχουν, όταν ιδίως συνασπίζονται, υπερισχύσει πάνω σε πάρα πολλά εσωτερικά θέματα καθώς και σε ορισμένα ξένα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες... η υποστήριξη τους έπαιξε ένα ζωτικό ρόλο... στη θέσπιση του νομοσχεδίου του 1964 για τα αστικά δικαιώματα, την ομοσπονδιακή βοήθεια του 1965 προς την εκπαίδευση, και το νόμο του 1966 για την ιατρική περίθαλψη... αυτές οι ομάδες παρακίνησαν την εξέλιξη του καπιταλισμού ευημερίας. Μερικές βιομηχανικές και στρατιωτικές ομάδες ήταν αντίθετες σ' όλα αυτά τα μέτρα¹⁴.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες λοιπόν, πιστεύει ο Etzioni δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν μια ακρότητα· δεν είναι ούτε μια τελείως άκαμπτη ούτε μια τελείως ευέλικτη κοινωνία. Η κατανομή της εξουσίας είναι χωρίς αμφιβολία ευρύτερη απ' αυτή που υπόθεσε ο Mills, αλλά η κατανομή της εξουσίας βρίσκεται πολύ μακριά από το να είναι ίση ανάμεσα στα άτομα ή ανάμεσα στις διάφορες ομάδες. Εδώ σαφώς ο Etzioni δεν βλέπει την αναπτυξιακή λογική των κυρίαρχων δομών εξουσίας και την κατεύθυνση προς συγκέντρωση της εξουσίας στα πρωτοπόρα στοιχεία της αστικής τάξης, το στρατιωτικό βιομηχανικό σύμπλεγμα και τον ενισχυτικό ρόλο της Κυβέρνησης μέσα απ' την λειτουργία των διευθυντή-

ριων του τεχνοκρατικού εκσυγχρονισμού.

Η άνιση κατανομή της εξουσίας σε μια κοινωνία οδηγεί σε απαιτήσεις για αλλαγή οι οποίες προέρχονται απ' αυτά τα άτομα ή τις ομάδες που έχουν λιγότερη εξουσία. Μπορούμε θέβαια να κάνουμε ένα διαχωρισμό όσον αφορά τους στόχους και τις ιδεολογίες των ανθρώπων που επιδιώκουν την αλλαγή. Μερικοί από αυτούς που επιδιώκουν την αλλαγή μπορούν να θεωρηθούν ως μεταρρυθμιστές. Μεταρρυθμιστής θεωρείται αυτός που αποδέχεται τις βασικές θεσμικές και ιδεολογικές υποθέσεις της κοινωνίας, αλλά δυσκολεύεται ή δεν μπορεί να ζήσει σύμφωνα με τα πρότυπα που υπονοούνται απ' αυτές τις υποθέσεις. Ο μεταρρυθμιστής αντιστέκεται στη λειτουργία αλλά όχι στα επαγγέλματα της κοινωνίας στην οποία ζει¹⁵. Άλλοι, που ζητούν την αλλαγή, μπορούν να ονομαστούν ριζοσπάστες. Ο ριζοσπάστης είναι κάποιος που απορρίπτει τις βασικές υποθέσεις της κοινωνίας και θέλει να μεταβάλλει ή ν' αλλάξει τη ταξική δομή και γενική λειτουργία της κοινωνίας. Ο ριζοσπάστης επαναστάτης επιδιώκει την ανατροπή της υπάρχουσας κοινωνικής δομής και την αντικατάστασή της από μία άλλη ευρύτερης κοινωνικής αποδοχής.

Ο Schermerhorn υποθέτει ότι υπάρχουν τρεις επιλογές για τους ριζοσπάστες και τους μεταρρυθμιστές: 1) Μπορούν να οργανώσουν και καταστρέψουν τις κυρίαρχες σημερινές εξουσιαστικές δυνάμεις και μετά να αναλάβουν μόνοι τους τη διακυβέρνηση. 2) Μπορούν να συσσωρεύσουν και να οργανώσουν τις δυνάμεις και τα μέσα που διαθέτουν μέχρι που η δύναμή τους εξισορροπηθεί με αυτή των αντιπάλων τους ή 3) να προσπαθήσουν να γίνουν μέρος του συστήματος διεισδύοντας στις θέσεις αυτών που έχουν την εξουσία, εξασφαλίζοντας έτσι τη συμμετοχή τους στην διαδικασία λήψης αποφάσεων¹⁷. Οι ριζοσπάστες που δεν μπορούν ν' αποδεχτούν την δοσμένη δομή εξουσίας της κοινωνίας, θα γίνουν μάλλον δυνάμεις που θα αποδεχτούν την πρώτη εναλλακτική λύση για να αλλάξουν την εξουσία και κυριαρχία, γιατί δεν θα είναι πρόθυμοι να μοιραστούν την εξουσία με δομές και ομάδες αντίθετων, ιδεολογικών και ταξικών θεσμών. Απ' την άλλη μεριά, οι μεταρρυθμιστές είναι πιθανότερο να χρησιμοποιήσουν τη δεύτερη ή την τρίτη εναλλακτική λύση για να πετύχουν την εξουσία.

Το σύστημα ανταποκρινόμενο στις απαιτήσεις για αλλαγή επιθυμεί κατ' αρχήν τη διατήρηση της σταθερότητας¹⁸. Οι ομάδες εκείνες που έχουν την εξουσία μπορεί να επιλέξουν να διευρύνουν ή επεκτείνουν την κυριαρχία τους ώστε να καταπιέσουν τους ριζοσπάστες ή τους μεταρρυθμιστές, μπορεί όμως παρά-

ληλα να κάνουν παραχωρήσεις ελπίζοντας ότι έτσι θα ανακόψουν το κύμα της αλλαγής ή μπορεί και να χρησιμοποιήσουν έμμεσες στρατηγικές, με τις οποίες θα εξασθενήσουν τη δύναμη των αντιπάλων τους¹⁹. Το σύστημα συνήθως θεσμοθετεί μεθόδους αντιμετώπισης των απαιτήσεων για αλλαγή και η θεσμική προσαρμογή εδώ προέρχεται από τα νομοθετικά σώματα, τα οποία προσαρμόζουν τους νόμους στις αλλαγές της κοινωνίας – καθώς επίσης και τις μεθόδους για την καταστολή των εχθροπραξιών ανάμεσα στις δυσαρεστημένες ομάδες. Οι μηχανισμοί οι οποίοι αναστέλουν ή κατευθύνουν τις εχθροπραξίες μακριά από το ίδιο το σύστημα θεωρούνται θεσμοί που λειτουργούν σαν βαλβίδες ασφαλείας.

Ο Lewis Coser επισημαίνει ότι οι θεσμοί αυτοί παρέχουν δραστηριότητες που ανακουφίζουν την ένταση, ικανοποιούν τις εσωτερικές αντιθέσεις και άρα μειώνουν τη δυσαρέσκεια μέσα στο σύστημα²⁰. Υποθέτει ότι η επιθετικότητα ενάντια στο σύστημα μπορεί να εκτοπιστεί από το άτομο με το διάβασμα ή ακούγοντας σάτιρες, κάνοντας αστεία, παρακολουθώντας θεατρικές παραστάσεις και βλέποντας εικόνες συγκρούσεων άμεσα ή στην τηλεόραση. Η έμμεση βίωση της επιθετικότητας και η παρακολούθηση επιθετικών αθλημάτων όπως το ποδόσφαιρο αποτελούν στοιχεία εκτόνωσης. Η έκφραση σύγκρουσης μέσα απ' αυτά τα μέσα είναι ευπρόσδεκτες διαδικασίες και εμπειρίες από τις υπάρχουσες εξουσιαστικές δομές γιατί μειώνουν την ένταση και δίνουν την δυνατότητα στο σύστημα ν' αλλάξει. Ο Coser θεωρεί τις φυλετικές και θρησκευτικές προκαταλήψεις σαν λειτουργικές βαλβίδες ασφαλείας στους θεσμούς και ισχυρίζεται, ότι η προκατάληψη κατευθύνει τις εχθροπραξίες σε λιγότερο ισχυρούς στόχους και άρα διασφαλίζει τη σταθερότητα του συστήματος. Ο Etzioni υποθέτει ότι ο Τύπος στην Αμερικάνικη κοινωνία λειτουργεί σαν ένας θεσμός βαλβίδα-ασφαλείας γιατί αφιερώνεται πολύς χώρος στη διαφήμιση και στις ειδήσεις, γεγονός που παρέχει διεξόδους, έτσι ώστε ο Τύπος να χρησιμεύει ως φορέας μείωσης της έντασης²¹. Όμως οι μηχανισμοί αυτοί που λειτουργούν σαν βαλβίδες ασφαλείας δημιουργούν και ανωμαλίες στο σύστημα, γιατί οι δυσάρεστες συνθήκες οι οποίες αρχικά προκάλεσαν την ένταση παραμένουν και μόνο η μερική μείωση της πίεσης για τροποποίηση του συστήματος δημιουργεί την δυνατότητα για μια συγκρατημένη ένταση. Αν όμως αυτή η ένταση δεν ικανοποιηθεί με τις απαιτούμενες συστημικές αλλαγές θα μπορούσε τελικά να καταλήξει σε μια διασπαστική έκρηξη και καταστροφική κατάρρευση του συστήματος²². Άρα οι ασφαλιστικοί μηχανισμοί

νισμοί πρέπει να συνδυαστούν με άλλα μέσα ελέγχου για να επιτευχθεί η σταθερότητα.

Όταν αυτές οι βαλβίδες ασφαλείας – θεσμοί δεν μπορέσουν ν' ανταπεξέλθουν πλήρως στις απαιτήσεις των δυσαρεστημένων ομάδων, δυνάμεις που βρίσκονται στην εξουσία μπορούν να κάνουν παραχωρήσεις σε ανταγωνιστικά συλλογικά όργανα για να διατηρηθεί η σταθερότητα. Το σύστημα μπορεί να «εξαγοράσει» τέτοιες ομάδες ικανοποιώντας ελάχιστες από τις απαιτήσεις του. Αυτές που βρίσκονται στην εξουσία μπορούν, για παράδειγμα, να δώσουν περισσότερα προνόμια, να κάνουν πιο πλατιά τη δημόσια εκπαίδευση ή να καταφύγουν σε μικρές παραχωρήσεις και να επιτρέψουν στις ομάδες που διαφωνούν να πετύχουν μερικά από τα αιτήματά τους²³. Η απειλή βίας ή αταξίας από τη μεριά των ριζοσπαστών και των μεταρρυθμιστών συχνά λειτουργεί σαν καταλύτης για το σύστημα ώστε να κάνει παραχωρήσεις. Ο Arnold Kaufman εξήγησε τη φυσική αντίδραση των ελίτ του συστήματος στις απαιτήσεις για αλλαγή με τα παρακάτω:

*... Το οριακό κόστος εξασφάλισης της κοινωνικής σταθερότητας αυξάνεται όσο αναπτύσσονται οι προσδοκίες που θεωρούνται ως ηθικά νόμιμες. Και οι ίδιες οι προσδοκίες αναπτύσσονται όσο πιο γρήγορα κερδίζονται παραχωρήσεις από μειονότητες... Η τάση αναπτύσσεται μέσα στην τάξη αυτών που είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση. Απ' τη μια μεριά αγανακτούν για αυτά που αντιλαμβάνονται ως αδικαιολόγητη κλιμάκωση των πολιτικών απαιτήσεων, αναπτυσσόμενα επίπεδα αταξίας. Αυτό τους προτρέπει προς κατασταλτικά μέτρα. Από την άλλη, το αυξανόμενο επίπεδο προσδοκιών που παράγει και απαιτήσεις και αταξία, είναι ένα υποπροϊόν της ικανότητας αυτών που βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση για να παραχωρήσουν ένα μέρος αυτών που έχουν χωρίς να φτωχύνουν καθόλου ενώ λειτουργεί επίσης, μια διάθεση να ανταλλαχθούν περισσότερα από αυτά που έχει κάποιος προκειμένου να υπάρξει κοινωνική σταθερότητα. Η κοινωνία... θεωρείται σαν ισορροπημένη σε μια κόχη που διαχωρίζει την επικίνδυνη αναρχία και καταστολή από την ελπιδοφόρα επιθυμία να πληρώσει το απαι-
ραίτητο τίμημα για ν' εξασφαλίσει τη σταθερότητα²⁴.*

Η λογική λοιπόν του αστικού εκσυγχρονισμού υποθέτει ότι όσο περισσότερο ευέλικτη είναι η εξουσιαστική δομή του συστήματος, τόσο περισσότερη σταθερότητα θα επιτευχθεί από την τοποθέτηση θεσμών-βαλβίδων ασφαλείας και από τη διαδικασία παραχωρήσεων. Σπάνια θα χρειάζεται το σύστημα να κατα-

φεύγει στη βία και την έκδηλη καταπίεση αν βέβαια ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της κοινωνίας για αλλαγή. Όταν «... οι ισχυροί επιθυμούν να επιτρέψουν στα μη προνομιούχα συλλογικά όργανα να πάρουν μέρος στη λήψη πολιτικών αποφάσεων ελπίζοντας ότι μια τέτοια συμμετοχή θα εξαντλήσει παρά θα ενισχύσει την τάση τους ν' αλλάξουν εκ θεμελίων τη δομή της κοινωνίας τότε υπάρχει ένα ευέλικτο σύστημα²⁵. Αλλά αυτό είναι ένα σύστημα όπου δεν ικανοποιούνται οι ριζοσπαστικές απαιτήσεις παρά μόνο οι απαιτήσεις των μεταρρυθμιστών, οι οποίοι δεν απειλούν τη βασική ιδεολογική δομή του συστήματος. Οι μετασχηματισμοί της συνολικής κοινωνίας δεν συμβαίνουν σ' ένα τέτοιο σύστημα. Το Αμερικάνικο πολιτικό σύστημα είναι ένα τέτοιο σύστημα, ένα σύστημα που βασίζεται στις παραχωρήσεις γύρω από τις θεσμοθετημένες αξίες. Ο Ross Paulson που υποθέτει ότι ο μεταρρυθμιστής είναι έτσι πιο επιτυχημένος από τον ριζοσπάστη στην Αμερικάνικη κοινωνία λόγω της φύσης του πολιτικού συστήματος επιχειρηματολογεί:

Το πολιτικό πεδίο είναι ο τόπος όπου βρίσκουν την λύση τους οι συγκρούσεις μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία. Η καθαρτική λειτουργία της πολιτικής υλοποιείται όταν επικεντρώνεται και όταν οδηγεί τις κοινωνικές εχθροπραξίες. Η συμβολική λειτουργία της πολιτικής είναι να παρέχει τους ενοποιητικούς μύθους που κρατάνε ενωμένες τις ομάδες. Η πραγματιστική λειτουργία της πολιτικής εξουσίας είναι να μειώνει τις εντάσεις μέσω των διαπραγματεύσεων, μερικών νικών και παραχωρήσεων. Ο συμβιβασμός είναι το πνεύμα των Αμερικανικών πολιτικών θεσμών²⁶.

Ο Etzioni επισημαίνει ότι η ευαισθησία του συστήματος «... προσδιορίζεται από την «καταλληλότητα» των αποκρίσεων που δίνονται στα μηνύματα που λαμβάνονται... και από τις ανάγκες των μονάδων-μελών»²⁷. Η υπό-ευαισθησία του συστήματος στις απαιτήσεις για αλλαγή με τη πάροδο του χρόνου αυξάνει την αλλοτρίωση και την αντίσταση στο σύστημα ενώ η υπερ-ευαισθησία, η πλήρης προσαρμογή σε κάθε απαίτηση για αλλαγή, κάνει το σύστημα ανίσχυρο να ακολουθήσει οποιοδήποτε πρόγραμμα δράσης ή συλλογική πολιτική. Λόγω των συγκρουόμενων συμφερόντων σε κάθε κοινωνία η υπερευαισθησία οδηγεί στην υποευαισθησία για κάποιο άλλο ενδιαφέρον. Υποθέτοντας ότι η ευελιξία ενός συστήματος είναι η ικανότητά του να μετασχηματιστεί και ότι η ευαισθησία είναι το αποτέλεσμα του συγκεκριμένου μετασχηματισμού, ο Etzioni αποδέχεται ότι ένα σύστημα μπορεί να είναι ευέλικτο χωρίς να είναι τελείως ευαίσθητο γιατί

πρέπει να επιτευχθεί μια ισορροπία ανάμεσα στην υπό και υπέρ-ευαισθησία³⁸.

Ο James Buchanan στηριζόμενος στην οικονομική θεωρία, επισημαίνει ότι το ποσό νόμιμου ελέγχου που ασκεί η κυβέρνηση στους διαφωνούντες προσδιορίζει τη σταθερότητα του συστήματος²⁹. Έτσι όταν υπάρξει βίαιη διαφωνία σε ένα σύστημα και ακραία ανταπόκριση από την κυβέρνηση, είτε αυτή είναι περισσότερη καταπίεση, είτε άμεση ικανοποίηση των αιτημάτων, αυτό το ενδεχόμενο οδηγεί σε περισσότερη βία και κοινωνικό χάος. Ο Buchanan παραδεχόμενος τη θεωρία ότι η κατάλληλη ανταπόκριση στη βία και τη διάλυση δεν είναι ούτε η βία ούτε η καταπίεση αλλά μια πολιτική «... μάλλον άκαμπτης συμφωνίας με τους υπάρχοντες νόμους, εξασφάλισης τόσο κανόνων και κανονισμών όσο και εφαρμογής τους...», μέχρι που να γίνουν οι διαρθρωτικές αλλαγές μέσα στο σύστημα ώστε να εξυπηρετηθούν οι απαιτήσεις, επισημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει μία χρονική υστέρηση ανάμεσα στις απαιτήσεις και στην απάντηση του συστήματος σ' αυτές τις απαιτήσεις αν θέλουμε να διατηρηθεί η σταθερότητα³⁰. Η ισορροπία ανάμεσα στην υπό- και υπέρ-ευαισθησία μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν το σύστημα είναι ικανό να διατηρεί την τάξη και σε περιόδους κρίσης.

Μια θεώρηση της ανάλυσης του David Easton για τον τρόπο με τον οποίο αποκρίνεται ένα πολιτικό σύστημα στα μηνύματα που δέχεται υπό μορφή αιτημάτων προσφέροντας ως απάντηση τις αποφάσεις πολιτικής, μας κάνει να δούμε το Αμερικάνικο πολιτικό σύστημα σαν ένα σύστημα, το οποίο προσαρμόστηκε σε αλλαγές και όχι στον πλήρη συμβιβασμό με τις ριζοσπαστικές απαιτήσεις³¹. Βέβαια οι προσαρμογές που έγιναν ήρθαν πολλές φορές με αργό ρυθμό και υποθέτουν ότι το σύστημα λειτουργεί στη βάση της αρχής της «χρονικής υστέρησης» ώστε να διατηρήσει τη σταθερότητα. Μια πιο συγκεκριμένη θεώρηση του κινήματος των Νέγρων και των κινημάτων της νεολαίας στα πανεπιστήμια αποκαλύπτουν, ότι το σύστημα υπήρξε ευέλικτο και ευαίσθητο σε σημείο που έγιναν ορισμένες παραχωρήσεις σ' αυτές τις ομάδες που διαφωνούσαν. Ενώ είναι προφανές ότι μερικές ομάδες ελίτ έχουν δυσανάλογα μεγάλη εξουσία στην αστική κοινωνία γεγονός που ο Etzioni το αποδίδει στην:

«ικανότητα να προωθείται ο μετασχηματισμός της... [Αμερικάνικης αστικοδημοκρατίας]... με την κινητοποίηση των μη προνομιούχων και να χρησιμοποιούνται σαν «κατευναστικό»... τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην εμπλοκή σε διεθνείς περιπτώσεις και στις παραχωρήσεις στο εσωτερικό σε

«μειονότητες» από τις εξουσιαστικές ομάδες. Αυτή η πολιτική όμως δεν είναι ικανή να παρεμποδίσει την διεύρυνση του κοινωνικού μετασχηματισμού»³².

Το βασικό ζήτημα του κινήματος των Νέγρων για τα πολιτικά δικαιώματα στις αρχές της δεκαετίας του 1960 ήταν να προβληθεί η κατάσταση που ζούσαν οι Νέγροι και να υπογραμμιστεί ότι ήταν πολίτες «δεύτερης κατηγορίας» έτσι ώστε να κερδίσουν τη δημόσια υποστήριξη στα αιτήματά τους για ίση μεταχείριση από τους νόμους και άρα να αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο που στήριζε τις διακρίσεις ενάντια στο Νέγρικο πληθυσμό²³. Οι ηγέτες του κινήματος πίστεψαν ότι η δημόσια αδιαφορία έπρεπε να ξεριζωθεί, αλλά απέρριπταν τις βιαιότητες για την επίτευξη των αιτημάτων τους για ισότητα με την συλλογιστική ότι, αν οι ομάδες που ήταν στην εξουσία τρόμαζαν από τη δράση των Νέγρων θα αντιδρούσαν με καταπιεστικά μέτρα. Έτσι αρχικά έγινε αποδεκτό το πρόγραμμα δράσης με μη βίαιες διαμαρτυρίες και θεωρήθηκε ως το προσφορότερο μέσο παρουσίασης του προβλήματος των Νέγρων και συνεπώς το κίνημα θα μπορούσε έτσι να εξασφαλίσει υποστήριξη για τα αιτήματα πολιτικής και κοινωνικής ισότητας.

Το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα των Νέγρων δεν ήταν ριζοσπαστικό αλλά μεταρρυθμιστικό. Οι Νέγροι στην πλειοψηφία τους δεν ήθελαν ένα καινούργιο κοινωνικό σύστημα. Ήθελαν απλώς την ευκαιρία να συμμετέχουν περισσότερο στο υπάρχον σύστημα – ήθελαν να ενσωματωθούν χωρίς διάκριση στο εκπαιδευτικό σύστημα να εξασφαλίσουν *de facto* το δικαίωμα να ψηφίζουν, το δικαίωμα της ίσης απασχόλησης, το δικαίωμα να συμμετέχουν στο κοινωνικό σύστημα σ' όλα τα επίπεδα³⁴. Επίσης, μια δημοσκόπηση έδειξε ότι το 74% των Νέγρων ήθελαν τα πολιτικά δικαιώματα μέσα από τα υπάρχοντα κανάλια, με τη ψήφιση ευνοϊκής νομοθεσίας και τη μεταρρύθμιση του συστήματος³⁵.

Η σημαντικότερη κίνηση για ίσα δικαιώματα των Νέγρων στον αιώνα μας έγινε το 1954 όταν το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ στην απόφαση *Brown VS το Εθνικό Εκπαιδευτικό Συμβούλιο* ανακοίνωσε ότι η ξεχωριστή αλλά ίση πολιτική των σχολείων ήταν αντισυνταγματική. Αυτή η απόφαση έδωσε ελπίδες στους μαύρους που πίστεψαν ότι θα ήταν μια αρχή για να πετύχουν την ενσωμάτωση και την ισότητα με τους λευκούς. Η αντίδραση όμως των λευκών σ' αυτή την απόφαση, ιδιαίτερα στο Νότο, δεν άφηνε περιθώριο και για πολλές ελπίδες. Οι λευκοί του Νότου άρχισαν μια καινούργια περίοδο καταπίεσης ενάντια στους Μαύρους την οποία κατεύθυναν προς την NAACP, Εθνική Ένωση για την

Πρόοδο των Εγχρώμων, μια οργάνωση που συμβόλιζε τους μακροχρόνιους στόχους των Μαύρων. Μετά την ανακοίνωση της απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου η πολιτεία της Αλαμπάμα θεώρησε παράνομη τη NAACP και η Γεωργία πήγε στα δικαστήρια αυτή την οργάνωση επειδή εξαιρούνταν από τους φόρους. Η πολιτεία της Βιρτζίνιας προσπάθησε να την ελέγξει ψηφίζοντας νόμους παρόμοιους με τα νομοθετήματα για αλλοδαπούς και ανταρσία. Το Τέξας εξέδωσε εντολή ενάντια στη συνεχιζόμενη λειτουργία της οργάνωσης NAACP και η Νότια Καρολίνα απέκλεισε τα μέλη της από θέσεις εργασίας στις σχολικές περιφέρειες, την αστική, επαρχιακή και νομαρχιακή διοίκηση³⁶. Η αγανάκτηση όμως που ένωσε ο Νέγκρικος πληθυσμός και ένα τμήμα των πολιτικά ευαισθητοποιημένων λευκών γι' αυτού του είδους την καταπίεση από το κράτος, προκάλεσε και εδραίωσε την ενότητα των αντιρατσιστικών διαθέσεων ενισχύοντας περισσότερο το κίνημα για ίσα δικαιώματα. Η καταπίεση λοιπόν της NAACP οδήγησε στη γέννηση της SNCC, *Συντονιστική Επιτροπή Φοιτητών για τη Μη Βία* και στην πρόσθετη υποστήριξη από την οργάνωση SCLC, *Επιτροπή Πρωτοβουλίας των Νοτίων Χριστιανών* και το CDRE, *Επιτροπή για τη Φυλετική Ισότητα*³⁷. Έτσι αυτή η ενίσχυση των οργανώσεων για τα πολιτικά δικαιώματα βοήθησε στην εμπύχωση των μαύρων να συνεχίσουν τον αγώνα τους για τα ίσα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα με τους λευκούς.

Η δεύτερη μεγάλη θεσμική κίνηση για τους Νέγρους προκλήθηκε το 1957 με το ψήφισμα του πρώτου, μετά το 1875, προσχέδιου για τα πολιτικά δικαιώματα³⁸. Το Νομοθέτημα για τα Πολιτικά δικαιώματα του 1957 δημιούργησε την *Επιτροπή για τα Πολιτικά Δικαιώματα* και επέτρεψε στον Αμερικανό Υπουργό Δικαιοσύνης να ξεκινήσει αγωγές ενάντια στους ληξιαρχούς που αρνούνταν στους Μαύρους το δικαίωμα εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους για να ψηφίσουν. Το νομοσχέδιο επεσήμαινε ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποδεχόταν την ευθύνη να εξασφαλίσει την χειραφέτηση των Νέγρων, αλλά το νομοσχέδιο δεν εξασφάλιζε την δυνατότητα στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση να δράσει αν ο μεμονωμένος ληξιαρχός, που αρνιόταν εκλογικά προνόμια στους μαύρους υπέβαλε παραίτηση. Τα αποτελέσματα λοιπόν του νομοσχεδίου είχαν μικρό ή ελάχιστο άμεσο αντίκτυπο και οι Νέγροι σε πολλές πολιτείες εμποδίζονταν ακόμη να ψηφίσουν. Παρ' όλα αυτά όμως είχε αρχίσει μια τάση που έδειχνε ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση προσπαθούσε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των Μαύρων για ισότητα.

Την ίδια χρονιά όταν ήλθε η κρίση στο Little Rock του Arkansas

ενάντια στην ενσωμάτωση στα σχολεία ο Πρόεδρος Eisenhower, έστειλε ομοσπονδιακά στρατεύματα στην περιοχή για να εφαρμόσουν τη δικαστική απόφαση για την φυλετική ενσωμάτωση στα Γυμνάσια αυτής της Πόλης³⁹. Ο Eisenhower με αυτή την πράξη δημιούργησε ένα προηγούμενο για την ομοσπονδιακή προστασία των πολιτικών δικαιωμάτων σε μια κατάσταση κρίσης αν και ήταν συνάμα μια ένδειξη ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση θα ανταποκρινόταν μόνο σε κατάσταση ανάγκης.

Το 1960 ψηφίστηκε ένα ακόμα νομοσχέδιο για τα Πολιτικά Δικαιώματα. Αυτό το νομοσχέδιο διόρθωσε την αδυναμία του νομοσχεδίου για τα πολιτικά δικαιώματα του 1957, γιατί βοήθησε το Υπουργείο Δικαιοσύνης να καταθέσει αγωγή κατευθείαν εναντίον της Πολιτείας που έκανε διακρίσεις κατά των Νέγρων που προσπαθούσαν να εγγραφούν για να ψηφίσουν αντί να στραφεί μονομερώς εναντίον του μεμονωμένου ληξιαρχου. Επίσης αυτό το νομοσχέδιο απαιτούσε από τις Πολιτείες να διατηρούν τους εκλογικούς καταλόγους για 22 μήνες και να δίνουν αυτούς τους καταλόγους για επιθεώρηση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης ενώ παράλληλα πρόσφερε στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση την δυνατότητα να τοποθετήσει ομοσπονδιακούς διαιτητές κατά τις εκλογικές εγγραφές στις Πολιτείες εκείνες όπου είχαν γίνει παραβάσεις⁴⁰. Με αυτό το νομοσχέδιο η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ενίσχυσε τη θέση της, τουλάχιστον στο νομικό επίπεδο σχετικά με την προστασία των εκλογικών δικαιωμάτων των Μαύρων.

Το 1960 με την εκλογή του John Kennedy ενισχύθηκε ηθικά το κίνημα των μαύρων για τα πολιτικά τους δικαιώματα. Ο Kennedy ήταν ιδεολογικά και πολιτικά προσυλωμένος στην ιδέα της ισότητας και κατά τα πρώτα τρία χρόνια της διοίκησής του έγιναν 37 αγωγές εναντίων των Πολιτειών με βάση τα Νομοθετήματα για τα Πολιτικά Δικαιώματα του 1957 και 1960, ενώ στην περίοδο της προεδρίας του Eisenhower είχαν γίνει μόνο 6⁴¹. Στηριζόμενος στην πολιτική του Eisenhower, ο Kennedy χρησιμοποίησε κι αυτούς τα ομοσπονδιακά στρατεύματα σε καταστάσεις κρίσης προκειμένου να υποστηρίξει τα δικαιώματα των μαύρων στην Οξφόρδη του Μισισιπή το 1961⁴². Το ίδιο έτος επίσης ο Kennedy εξέδωσε το *Εκτελεστικό Διάταγμα 10925* το οποίο απαιτούσε ίσες δυνατότητες εργασίας σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης⁴³. Το 1962 εξέδωσε το *Εκτελεστικό Διάταγμα 11063* το οποίο απαγόρευε τις φυλετικές διακρίσεις στις καινούργιες κατοικίες που ανήκαν ή που διαχειρίζονταν η κυβέρνηση και οι οποίες είχαν οικοδομηθεί σε αστική ανανεωμένη περιοχή, ή είχαν χρηματοδοτηθεί από κυβερνητικά δά-

νεια⁴⁴. Έτσι από την αρχή του 1963 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση έκανε ορισμένες προσπάθειες να θέσει τέλος στις φυλετικές διακρίσεις στα σχολεία, στη ψηφοφορία, στην απασχόληση και στη στέγαση.

Αυτές οι κυβερνητικές ανταποκρίσεις έγιναν λόγω των αυξανόμενων απαιτήσεων των Νέγρων, γεγονός που στην ουσία προκαλούνται λόγω των αυξανόμενων διαμαρτυριών ενάντια στην άνιση μεταχείριση. Η οργανωμένη παρέμβαση των Νέγρων εκφράστηκε με διαδηλώσεις, μποϊκοτάζ, παθητικές διαμαρτυρίες, πορείες ειρήνης και πικετοφορίες για να μπορέσουν να ακουστούν οι απαιτήσεις τους και για να παρακινήσουν το δημόσιο αίσθημα και την κυβερνητική δράση⁴⁵. Οι Νέγροι αισιοδοξούσαν για τα κέρδη που είχαν πετύχει και πίστευαν στη δύναμη του υπάρχοντος κοινωνικού συστήματος για την ικανοποίηση των αιτημάτων τους. Όταν το 1963 μια μελέτη διερεύνησε τις διαθέσεις του νέγρικου πληθυσμού σχετικά με το ποιο άτομο ή ποια οργάνωση πρόσφερε τα περισσότερα για τα δικαιώματά τους, οι πιο πολλές απαντήσεις σε φθίνουσα σειρά ήταν ο Martin Luther King, ο Πρόεδρος Kennedy, και το Ανώτατο Δικαστήριο⁴⁶. Το Newsweek χαρακτήρισε το κίνημα των μαύρων το 1963 ως εξής «... όχι τόσο σαν μια επανάσταση απελπισίας αφού οι μαύροι τείνουν να πιστέψουν ότι βρίσκονται σε καλύτερη θέση γενικά απ' ό,τι ήταν πέντε χρόνια πριν, αλλά σαν μια επανάσταση αυξανόμενων προσδοκιών»⁴⁷.

Στις 28 Αυγούστου 1963 πραγματοποιήθηκε μια τεράστια πορεία στην Ουάσιγκτον επειδή οι Νέγροι αισιοδοξούσαν για την ικανότητα των μη βίαιων διαδηλώσεων στην επίτευξη των στόχων τους. Με μια μαζική προσπάθεια των αρχηγών της NAACP, SNCC, CORE και άλλων οργανώσεών τους η πορεία πέτυχε να επισημάνει το γεγονός ότι ενώ είχαν κερδίσει ορισμένες μάχες για την ισότητα παρέμεναν ακόμα κι άλλα πολλά που έπρεπε να επιτευχθούν για την πολιτική της ενσωμάτωσης και ολοκλήρωσης κυρίως από το Κογκρέσο, την Εκτελεστική Εξουσία και το πλατύ κοινό⁴⁸. Τα αιτήματα αυτών που πήραν μέρος στην πορεία ήταν το ψήφισμα ενός καινούργιου και ισχυρότερου νομοσχεδίου για τα πολιτικά δικαιώματα, η ολοκληρωμένη ενσωμάτωση όλων των δημόσιων σχολείων μέσα σ' ένα χρόνο, ένα ομοσπονδιακό πρόγραμμα για την εκπαίδευση και απασχόληση όλων των ανέργων εργατών, ένα δίκαιο διάταγμα κανονισμών εργασίας που να αποκλείει τη διάκριση στην απασχόληση και τέλος την διασφάλιση ενός καλύτερου ορίου αμοιβής δύο δολλαρίων την ώρα⁴⁹. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ανέχτηκε την πορεία αν και δεν έδωσε

καμμία άμεση απάντηση. Η απάντηση ήρθε το 1964, ένα χρόνο αργότερα με το *Διάταγμα για τα Πολιτικά Δικαιώματα*, όπου έγινε πλέον σαφές ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση είχε συνθηκολογήσει και ικανοποιήσει μερικά από τα αιτήματα αλλά όχι όλα.

Το *Διάταγμα για τα Πολιτικά Δικαιώματα* του 1964 ενίσχυσε τα εκλογικά δικαιώματα των Νέγρων και απαγόρευσε τις φυλετικές διακρίσεις στους δημόσιους χώρους, μείωσε τις φυλετικές διακρίσεις στα μέσα κοινής ωφέλειας, ενθάρρυνε τα σχολεία να μειώσουν τις φυλετικές διακρίσεις προσφέροντας τεχνική βοήθεια και χρηματικές χορηγήσεις σε εκείνα που ενσωματώνονταν, καθιέρωσε κανονισμούς για τη συμπεριφορά της επιτροπής για τα Πολιτικά Δικαιώματα, απαγόρευσε τη διάκριση στα κρατικά προγράμματα και έδωσε εντολή στις περισσότερες εταιρείες που απασχολούσαν 25 άτομα και πάνω να προσφέρουν ίσες ευκαιρίες απασχόλησης σ' όλα τα άτομα ανεξάρτητα από τη φυλή, χρώμα ή φύλο⁵⁰. Το ψήφισμα αυτού του νομοσχεδίου για τα πολιτικά δικαιώματα ήταν ένας σημαντικώτατος θεμέλιος λίθος στον αγώνα των Νέγρων για την ισότητα, αλλά η αποτυχία της κυβέρνησης ν' ανταποκριθεί αποφασιστικά σε όλα τα αιτήματα των 200.000 διαδηλωτών της Ουάσιγκτον οδήγησε έναν ομιλητή της SNCC να δηλώσει ότι οι κυβερνητικές ανταποκρίσεις στις απαιτήσεις των μαύρων ήταν «... τόσο λίγες, τόσο αδύναμες, τόσο αργοπορημένες, και αναποτελεσματικές»⁵¹. Τα μέλη ορισμένων οργανώσεων των Νέγρων όπως της SNCC άρχισαν να πιστεύουν ότι οι μεταρρυθμίσεις στο σύστημα με στόχο την ισότητα των φύλων δεν γίνονταν ούτε αρκετά γρήγορα ούτε ήταν ουσιαστικές.

Η SNCC, CORE και SCLC το καλοκαίρι του 1964 προσπάθησαν να επιταχύνουν το ρυθμό αλλαγής αυξάνοντας την κινητοποίηση του πληθυσμού στην πολιτική. Αυτές οι οργανώσεις βοήθησαν στη δημιουργία του *Ελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος* (FDP) στο Μισισιπή, ένα κόμμα που ήλπιζε ν' ανταγωνιστεί το Παραδοσιακό Δημοκρατικό Κόμμα της Πολιτείας στο *Εθνικό Συνέδριο του Δημοκρατικού Κόμματος*. Το Ελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα προσέλκυσε 60.000 μέλη και απόσπασε υποστήριξη στις επαρχίες, εκλογικές περιφέρειες του Κογκρέσσου και σε επίπεδο Πολιτειών προκειμένου να εκλεγούν αντιπρόσωποι οι οποίοι θα παρακολουθούσαν την Εθνική Συνέλευση⁵². Το Ελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα ήλπιζε να κερδίσει τουλάχιστον 11 έδρες από το σύνολο της αντιπροσωπείας της Πολιτείας του Μισισιπή στην Εθνική Συνέλευση. Αλλά όταν οι αντιπρόσωποι του FDP αντιμετώπισαν την Επιτροπή Διαπιστευτηρίων του Δημοκρατικού Κόμματος η Επιτροπή τους πρόσφερε μόνο δύο αντιπροσώπους επι-

πλέον του αριθμού που εξέλεξε στην κανονική επιτροπή του Δημοκρατικού Κόμματος της Πολιτείας. Το Ελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα όχι μόνο απέρριψε την προσφορά αλλά πολλά από τα μέλη του συνειδητοποίησαν τις περιορισμένες δυνατότητες παρέμβασης μέσα από τα ορθόδοξα πλαίσια του κόμματος και κατ' επέκταση σε ολόκληρο το κυβερνητικό σύστημα⁵³.

Την άνοιξη του 1965 το κίνημα των πολιτικών δικαιωμάτων έκανε μια δυναμική διαδήλωση προκειμένου να εγγραφούν ψηφοφόροι στη Selma Alabama η οποία αντιμετωπίστηκε από τις δυνάμεις καταστολής της Πολιτείας⁵⁴. Οι ρατσιστικές αντιδράσεις από άτομα και κυβερνητικούς επίσημους προβλήθηκαν σε ευρεία κλίμακα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και υπήρχε πλατιά αγανάκτηση για τη συμπεριφορά των λευκών ρατσιστών. Ο Πρόεδρος Johnson αντέδρασε αμέσως στην κατάσταση αυτή πιέζοντας το Κογκρέσο να ψηφίσει χωρίς καθυστέρηση ένα καινούργιο διάταγμα για τα εκλογικά δικαιώματα και τον Αύγουστο το διάταγμα έγινε νόμος⁵⁵. Το νέο αυτό διάταγμα εξασφάλισε το δικαίωμα στους Νέγρους να ψηφίσουν επαναλαμβάνοντας την αρχή ότι σε κανένα άτομο δεν θα μπορούσε κανείς να αρνηθεί το δικαίωμα της ψήφου με τη δικαιολογία της φυλής ή του χρώματος και ανάθετε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης την υπευθυνότητα να τοποθετεί ομοσπονδιακούς ελεγκτές οι οποίοι θα ελέγχουν κατά πόσο τηρείται το διάταγμα, απαγόρευε τη χρησιμοποίηση του κεφαλικού φόρου, ελέγχων ή άλλων επινοήσεων σαν προαπαιτούμενο για το δικαίωμα ψήφου και θεωρούσε παράνομη ακόμα και την απειλή, εκφοβισμό ή εξαναγκασμό κάποιου να ψηφίσει ή να προσπαθήσει να ψηφίσει⁵⁶. Το σκεπτικό αυτού του διατάγματος ήταν διπλό. Πρώτα εξασφαλίζοντας στους μαύρους το δικαίωμα της ψήφου οι οργανώσεις για τα πολιτικά δικαιώματα και το πλατύ κοινό που είχαν αντιδράσει στα γεγονότα που συνέβησαν στη Selma τώρα θα καταπραύνονταν και ο κόσμος θα διατηρούσε τη πίστη του στην αστική ιδεολογία για τις διακηρύξεις περί ισότητας και δικαιοσύνη, για όλους. Δεύτερο, με αναγνώριση νόμιμων δικαιωμάτων στον πληθυσμό των Νέγρων η κυβέρνηση μείωνε τον κίνδυνο αλοτρίωσης των μειονοτήτων στο σύστημα. Είχε πλέον ωριμάσει η συνειδητοποίηση ότι χωρίς εκλογικά προνόμια, οι μειονότητες δεν θα συμμετείχαν στην ανάπλαση των θεσμών ή στην επιλογή ηγεσίας και υπήρχε η πιθανότητα να μην αισθάνονται υποχρεωμένες να διατηρήσουν ένα τέτοιο σύστημα⁵⁷. Κατά συνέπεια η ανάγκη προστασίας του συστήματος και η αποτροπή βίαιων συγκρούσεων στήριξε την διαμορφούμενη συστημική στρατηγική ενσωμάτωση των μη προ-

νομιούχων.

Έτσι, το 1963 οι Νέγροι απέκτησαν προσβάσεις στο Αμερικανικό πολιτικό σύστημα. Αμέσως μετά το ψήφισμα του Διατάγματος για το Δικαίωμα της ψήφου οι διαδηλώσεις στο Νότο εξασθένησαν αφού οι ψηφοφόροι κατέφυγαν στις κάλπες για να πετύχουν τους σκοπούς τους⁵⁸. Αλλά η κυβέρνηση δεν αποδείχτηκε και τόσο ευαίσθητη στην πίεση της κάλπης. Οι Νέγροι το 1966 άρχισαν να απογοητεύονται από την έλλειψη αποτελέσματος που είχε το Διάταγμα για τα Πολιτικά Δικαιώματα του 1964 και το Διάταγμα για το Δικαίωμα της ψήφου του 1965. Η κατάσταση στην οποία ζούσαν οι μάζες των μαύρων είχε αλλάξει ελάχιστα⁵⁹.

Ο Ross Paulson υπέθεσε ότι ένα σημαντικό ρήγμα στις προσδοκίες μπορεί να κάνει ένα μεταρρυθμιστή να γίνει ριζοσπάστης⁶⁰. Και πράγματι οι Νέγροι μετά το 1965 γνώρισαν ένα ρήγμα στις προσδοκίες τους. Ανακάλυψαν ότι τόσο πολλά απ' αυτά που ήλπιζαν παρέμεινε απρόσιτα. Το αποτέλεσμα της απογοήτευσης για τις συστημικές προθέσεις και προσαρμογές όχι μόνο παρακίνησε την ανάπτυξη πιο ριζοσπαστικών ομάδων μαύρων όπως οι Μαύροι Μουσουλμάνοι και οι Μαύροι Πάνθηρες, αλλά δημιούργησε και ένα πιο έντονο συναίσθημα απογοήτευσης ανάμεσα σε εκείνους που είχαν εκτεθεί στο Αμερικάνικο όνειρο, που είχαν ενθαρρυνθεί να το αναζητήσουν, που είχαν ακολουθήσει όλες τις νόμιμες διαδικασίες προκειμένου να το πετύχουν.

Η απογοήτευση που αισθάνθηκε η Νέγκρική μειονότητα κατέληξε σε εξεγέρσεις. Αρχίζοντας στο Watts τον Αύγουστο του 1965 οι μαύροι ξέσπασαν το θυμό τους και την απογοήτευσή τους στους δρόμους⁶¹, εναντιώθηκαν δυναμικά στα σύμβολα της κοινωνίας των λευκών, της εξουσίας και της ιδιοκτησίας. Περισσότερες εξεγέρσεις έγιναν το 1966 όπου εκείνη τη χρονιά αναφέρθηκαν συνολικά 43 φυλετικές αναταραχές και εξεγέρσεις⁶². Για αρκετά χρόνια μετά οι εξεγέρσεις αυξάνονταν ακόμα περισσότερο και επεκτείνονταν σε ολόκληρες τις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι Νέγροι είχαν πρόσθετους λόγους να αισθάνονται απογοήτευση και αγανάκτηση γιατί η κατάστασή τους σχετικά με αυτή των λευκών δεν βελτιώθηκε με το ρυθμό που είχαν προβλέψει. Ενώ η αναλογία των εισοδημάτων των μαύρων προς τα εισοδήματα των λευκών ανέβηκε από 60% το 1964 σε 74% το 1965 αμέσως μετά άρχισε να πέφτει και το 1969 έφτασε το 71%⁶³. Επίσης το ποσοστό των ανέργων ανδρών συνέχισε να είναι μεγαλύτερο για τους μαύρους από ό,τι για τους λευκούς. Το 1960, το 5,4% στο σύνολο των ανδρών ήταν άνεργοι σε σύγκριση με το 10,7%

στο σύνολο των μαύρων ανδρών, το 1965 μόνο το 4,0% στο σύνολο των ανδρών ήταν άνεργοι ενώ το ποσοστό των μαύρων ανδρών ήταν το 7,6% και το 1971 το ποσοστό όλων των ανέργων ανδρών ήταν 5,1% ενώ των μαύρων ήταν 8,1%⁶⁴.

Για ν' αντιμετωπίσουν τις εξεγέρσεις οι τοπικές κυβερνήσεις και οι κυβερνήσεις των Πολιτειών χρησιμοποίησαν καταπιεστικά μέτρα. Η αστυνομία αντιμετώπιζε τις εξεγέρσεις και στρατεύματα της Εθνοφυλακής κινητοποιήθηκαν για να «σταματήσουν» τις διαδηλώσεις. Επειδή οι δυνάμεις της αστυνομίας και της εθνοφρουράς βρέθηκαν απροετοίμαστες για να περιφρουρήσουν την ειρήνη και για να προστατεύσουν το σύστημα προκάλεσαν περισσότερους τραυματισμούς και θανάτους απ' ό,τι οι διαδηλωτές⁶⁵. Σε κάποιες περιπτώσεις χρειάστηκε να τεθεί υπό έλεγχο η κρίση.

Η αντίδραση του κοινού στις εξεγέρσεις ήταν γενικά δυσμενής. Αν και οι εξεγέρσεις προέβαλαν πλέον συστηματικά τα προβλήματα των μαύρων⁶⁶, οι λευκοί έβλεπαν με συμπάθεια τους διαδηλωτές μόνο όταν αντιλαμβάνονταν ότι διαμαρτύρονταν για νόμιμα συστημικά αιτήματα⁶⁷. Παρ' όλα αυτά, όσο συνεχίζονταν οι εξεγέρσεις τόσο περισσότερο φόβο αισθάνονταν οι λευκοί που ανησυχούσαν όλο και περισσότερο για τη διατήρηση του νόμου και της τάξης, ακόμα κι αν σήμαινε ότι η κυβέρνηση έπρεπε να γίνει πιο καταπιεστική. Αν και το κοινό είχε επηρεαστεί από τα γεγονότα στη Selma όταν η τοπική διοίκηση αρνήθηκε στους μαύρους τα δικαιώματά τους, δεν αντέδρασε όταν η έδρα των Μαύρων Πανθέρων στο Σικάγο παραβιάστηκε και δολοφονήθηκαν ηγετικά στελέχη μερικά χρόνια αργότερα.

Τα αιτήματα του κινήματος των Νέγρων στην αρχή της δεκαετίας του 1960 επικεντρώνονταν στην ενσωμάτωση. Σε αυτή τη φάση ήθελαν να συμμετάσχουν σε κάποιες δομές της εξουσίας με τους λευκούς και για το σύστημα αυτές οι απαιτήσεις δεν ήταν σοβαρά ενοχλητικές παρά τις αρνητικές αντιδράσεις πολλών τοπικών φορέων εξουσίας. Η προσέγγιση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης ήταν διαλεκτική για να ικανοποιήσει ελάχιστες απαιτήσεις των Νέγρων προκειμένου να αποτρέψει τη βία και να διατηρήσει τη σταθερότητα. Οι παραχωρήσεις όμως που έκανε η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ήταν για πολλούς λόγους χωρίς αποτέλεσμα. Κατ' αρχήν έγιναν πολύ αργά ώστε να μπορέσουν να ικανοποιήσουν ένα σημαντικό τμήμα της μειονότητας. Δεύτερον, δεν παρείχαν καμιά αποζημίωση για τις παλιότερες αδικίες και τρίτο, δεν είχαν αρκετά μεγάλη επίδραση σ' ολόκληρο το κοινωνικό σύστημα ώστε να εξασφαλίσουν οι Νέγροι την ισότητα σε

πραγματικά ουσιαστικά ζητήματα. Τα διατάγματα για τα πολιτικά δικαιώματα, τα ψηφίσματα και οι αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου δεν μπορούσαν να εξαφανίσουν τη φυλετική προκατάληψη, άρα ούτε και τις φυλετικές διακρίσεις. Οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης πολλών Νέγρων συνεχίστηκαν παρ' όλες τις κυβερνητικές πρωτοβουλίες γεγονός που ενέτεινε την αλλοτρίωση και βιαιότητα. Η Κυβέρνηση ανησυχώντας για την συστημική σταθερότητα υιοθέτησε μια καινούργια στάση λιγότερο παραχωρητική και περισσότερο καταπιεστική.

Η εκτελεστική εξουσία του Αμερικάνικου μοντέλου λειτουργούσε συνήθως με βάση την συλλογιστική της συστημικής σταθερότητας. Στις απαιτήσεις του νέγκρικου κινήματος τις περισσότερες φορές αντέδρασε αργά και διστακτικά. Πάντα υπήρχε μια χρονική υστέρηση ανάμεσα στις απαιτήσεις των Νέγρων για αλλαγή και την κυβερνητική απόκριση. Όταν οι Νέγροι έγιναν πιο βίαιοι και λιγότερο ικανοποιημένοι από τις παραχωρήσεις, η κυβέρνηση ήταν λιγότερο πρόθυμη παρά ποτέ στην προσπάθειά της να ικανοποιήσει τα αιτήματά της. Η μετατόπιση της κοινής γνώμης προς συντηρητικότερες επιλογές σχετικά με τα αιτήματα των μειονοτήτων και η έμφαση στον έλεγχο ώστε να διασφαλιστεί η ιδιοκτησία καθώς και μια γενικότερη ιδεολογικο-πολιτική μετατόπιση προς το συντηρητισμό με την εγκατάσταση της Κυβέρνησης Νixon το 1968 δημιούργησε μια κατάσταση όπου η κυβέρνηση αισθανόταν λιγότερο υποχρεωμένη να ανταποκριθεί ευνοϊκά στις απαιτήσεις των Νέγρων και προσανατολίστηκε πλέον προς τη συστημική σταθερότητα. Έτσι η νέα στάση της Κυβέρνησης έδειχνε μάλλον ότι η σταθερότητα θα μπορούσε εύκολα να υπάρξει αν καταστέλλονταν οι συγκρούσεις.

Αν η ομοσπονδιακή κυβέρνηση απομακρύνθηκε από τις προσπάθειες να ηρεμήσει την μειονότητα των νέγρων και κατευθύνθηκε προς την καταστολή του ριζοσπαστισμού και της βίας αυτό οφειλόταν κυρίως στις πιέσεις του συντηρητικού στοιχείου της Αμερικανικής κοινωνίας. Όπως διαπιστώθηκε προηγουμένως, ήταν δοσμένη η συμπεριφορά της ομοσπονδιακής κυβέρνησης σε σχέση με το συνολικό συμφέρον του συστήματος και επίσης ότι η υπέρ-ευαισθησία σε ένα τμήμα της κοινωνίας σημαίνει υπό-ευαισθησία σε κάποιο άλλο. Έτσι λοιπόν αν η κυβέρνηση αντιμετώπιζε το δίλημμα θετικά σε σχέση με τους στόχους της νέγκρικης μειοψηφίας αυτό το γεγονός θα περιέπλεκε τη σχέση της με ορισμένες από τις πιο συντηρητικές ομάδες λευκών. Αν όμως η ανταπόκρισή της στους λευκούς που απαιτούσαν το νόμο και την τάξη ήταν ευαίσθητη, πολλοί μαύροι θα ερμήνευαν τη στάση αυτή ως

καταπιεστική. Ένα παράδειγμα του διλήμματος ήταν λειτουργικότητα της αρχής για την αναγκαστική μεταφορά των παιδιών με λεωφορεία ώστε να επιτευχθεί φυλετική ισορροπία μέσα στα σχολεία. Ενώ τα δικαστήρια υποστήριξαν την μεταφορά με λεωφορεία σαν απάντηση στα αιτήματα των μαύρων για ίση εκπαίδευση, ο Πρόεδρος και πολλοί Γερουσιαστές είχαν αντίθετη άποψη φοβούμενοι ότι θα αλλοτρίωναν μεγάλα τμήματα του πληθυσμού των λευκών. Η λύση του διλήμματος της κυβερνητικής ευαισθησίας – αν πρέπει ν' ανταποκρίνεται στις μειονότητες ή στις πλειονότητες – είναι ιδεολογική και πολιτική και ανάλογη στη φύση του αστικού συστήματος. Η λογική που πρυτάνευσε στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση ανταποκρίνονταν στα συμφέροντα και τη λογική της εξουσιαστικής δομής η οποία προσπαθεί ν' ανταποκριθεί στις μειοψηφίες μόνο εφ' όσον διατηρείται η σταθερότητα του συστήματος. Όταν υπάρχει κίνδυνος ν' αλλοτριωθεί η υποστήριξη της πλειοψηφίας λόγω της συγκαταβατικής απόκρισης σε μειοψηφίες ή όταν απειλείται η σταθερότητα του συστήματος από βία εκ μέρους της μειοψηφίας, η κυβέρνηση παύει να αποκρίνεται ευνοϊκά σε οποιεσδήποτε άλλες ομάδες εκτός από τις κυρίαρχες.

Από την συμπεριφορά των εξουσιαστικών δυνάμεων στην περίπτωση του κινήματος των νέγων οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση των ΗΠΑ, η Βουλή και η δικαστική εξουσία με επικεφαλής το Ανώτατο Δικαστήριο λειτούργησαν απελευθερωτικά από τα πάνω επιβάλλοντας στις τοπικές κυβερνήσεις και στις παραδοσιακές πολιτικές ελίτ λύσεις που εξυπηρετούσαν το συνολικό συστημικό συμφέρον.

Συνεπείς λοιπόν στις ίδιες λογικές που επέβαλαν την στρατηγική υπεράσπισης της εθνικής ολοκλήρωσης κατά τον εμφύλιο πόλεμο 1860-1864 που κατακτήθηκε με το τεράστιο κόστος του ενός εκατομμυρίου απωλειών σε συνολικό πληθυσμό περίπου 33 εκατομμυρίων, οι ομοσπονδιακές δυνάμεις προχώρησαν κατά τις προεδρίες Eisenhower, Kennedy και Johnson στην πολιτική της πολιτικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης κατά τις δεκαετίες 1950-1960. Αυτή η πολιτική αρχίζει όμως να εξαντλείται όταν οι κοινωνικές δυνάμεις που απαιτούν αλλαγή αρχίζουν να απειλούν την συστημική συνοχή και τις δοσμένες υποθέσεις της καθοδηγούμενης ολοκλήρωσης.

Οι καταπιεστικές τάσεις της Αμερικάνικης κυβέρνησης παρακινήθηκαν όχι μόνο από τον αναπτυσσόμενο ριζοσπαστισμό του κινήματος των μαύρων αλλά και από τον αυξανόμενο ριζοσπαστισμό που αναπτύχθηκε στα Πανεπιστήμια. Οι διαμαρτυρίες στα

Πανεπιστήμια των ΗΠΑ κατά την δεκαετία του 1960-70 έχουν ίσως υπερτονιστεί σε μεγάλο βαθμό γιατί μόνο, το 7% των Αμερικάνικων κολλεγίων και πανεπιστημίων γνώρισαν την εμπειρία των διαμαρτυριών κατά το ακαδημαϊκό έτος 1968-1969, 9% το 1969-1970 και 4% το 1970-1971⁶⁸. Απέναντι σ' αυτά τα γεγονότα, όμως, φαίνεται ότι και η καταπιεστική ανταπόκριση των διοικήσεων των πανεπιστημίων και της κυβέρνησης ήταν υπερβολική.

Οι φοιτητές των πανεπιστημίων τη δεκαετία του 1960 ενδιαφέρονταν ολοένα και περισσότερο για την πολιτική. Χρησιμοποιώντας την τακτική της αστικής απειθαρχίας και διαμαρτυρίας που μάθανε από την ανάμειξή τους με το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα, οι φοιτητές διαμαρτύρονταν ενάντια στο κοινωνικό και κυβερνητικό σύστημα το οποίο θεωρούσαν διεφθαρμένο⁶⁹. Ενώ ορισμένες διαμαρτυρίες που έγιναν στα πανεπιστήμια περιστράφηκαν γύρω από αυστηρώς πανεπιστημιακά ζητήματα όπως απαιτήσεις για αλλαγή στο πρόγραμμα σπουδών, διοικητική πολιτική κλπ, τουλάχιστον το 80% των διαμαρτυριών αναδείκνυε ζητήματα που είχαν σχέση με την ευρύτερη κοινωνία⁷⁰. Οι διαμαρτυρίες των φοιτητών απέσπασαν ποικίλες αποκρίσεις τόσο από τις πανεπιστημιακές διοικήσεις όσο και από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Οι αποκρίσεις των πανεπιστημιακών διοικήσεων ήταν περιορισμένες από το γεγονός ότι πολλά φοιτητικά παράπονα κατευθύνονταν σ' ολόκληρη την κοινωνία και όχι μόνο ενάντια στην πανεπιστημιακή πολιτική. Πάντως, ακόμα και όταν οι διοικήσεις περιοριζόνταν στις απαιτήσεις των φοιτητών σχετικά με το πανεπιστήμιο δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως ιδιαίτερα ευαίσθητες. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της διαμαρτυρίας των φοιτητών στο Πολιτειακό Πανεπιστήμιο του Αγίου Φραγκίσκου, η διοίκηση διατήρησε μια «σκληρή» πολιτική προς τους πολιτικά δραστήριους φοιτητές, μια πολιτική η οποία παρεμπόδιζε οποιαδήποτε βασική θεσμική αλλαγή⁷¹. Ένα πρόσθετο πρόβλημα των φοιτητών που ζητούσαν αλλαγή ενέκυψε όταν η πολιτεία σε αντεκδίκηση για τις διαμαρτυρίες περιέκοψε τη χρηματοδότηση του πανεπιστημίου. Στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια επίσης οι φοιτητικές διαμαρτυρίες δεν κατέληξαν σε βασικές θεσμικές αλλαγές παρά μόνο αύξησαν την πανεπιστημιακή πόλωση όσο οι φοιτητές γίνονταν πιο ριζοσπαστικοί και οι διοικητικοί γίνονται πιο άκαμπτοι και συντηρητικοί⁷². Η κατάσταση στο Πανεπιστήμιο Cornell και σε ορισμένα άλλα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα έδειξε ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο σοβαρά. Η διοίκηση εκεί έκανε ορισμένες παραχωρήσεις στους διαμαρτυρόμενους εφαρμόζον-

τας ένα πρόγραμμα σπουδών για τους μαύρους που οδηγούσε σε πτυχίο και ειδικότητα. Ακόμα και όταν έγινε η σταθεροποίηση της εξουσίας μετά τις διαδηλώσεις, η τάση των πανεπιστημιακών διοικήσεων «... ήταν να επιστρέψουν στην παραδοσιακή και πολύ εξασθενημένη, θεσμική δομή»⁷³ σαν αφετηρία για τον τεχνοκρατικό εκσυγχρονισμό που θα ακολουθούσε.

Σε ευρύτερη κλίμακα, οι διαμαρτυρίες των φοιτητών κατέληξαν σε μια αντίδραση από τους μετριοπαθείς και τους συντηρητικούς⁷⁴. Κατά μία έννοια αυτή η αντίδραση είχε μορφή καταπιεστικής τακτικής που χρησιμοποιήθηκε από την αστυνομία και τους άντρες της Εθνοφυλακής οι οποίοι είχαν κληθεί να καταστείλουν τις φοιτητικές διαμαρτυρίες. Το αποκορύφωμα της καταπίεσης συνέβη μάλλον στα πανεπιστήμια Kent και Jackson όπου πολλοί φοιτητές σκοτώθηκαν στις αντιπαραθέσεις ανάμεσα στους φοιτητές και την εξουσία⁷⁵. Μετά το σοκ αυτών των γεγονότων όμως, οι πανεπιστημιακές διοικήσεις, η αστυνομία, η κυβέρνηση και οι φοιτητές άρχισαν μια επανεκτίμηση της σύγκρουσης που συνέχισε σε μια λιγότερο έντονη βάση.

Ο Seymour Martin Lipset όμως υπέθεσε και μια άλλη πλευρά της αντίδρασης των μετριοπαθών και συντηρητικών. Επεσήμανε ότι η εκλογή του συντηρητικού Ronald Reagan ως Κυβερνήτη της Καλιφόρνιας το 1966 ήταν μια αντίδραση ενάντια στις εξεγέρσεις του Berkely κατά το 1964 και 1965, και υπέθεσε επίσης ότι η εκλογή του Richard Nixon το 1968 ενισχύθηκε από τη βία που ξέσπασε ανάμεσα στους φοιτητές και την αστυνομία στο Σικάγο κατά την διάρκεια του Συνεδρίου του Δημοκρατικού Κόμματος⁷⁶. Η θέση που πήρε η Κυβέρνηση Nixon ήταν εξαιρετικά συντηρητική και επικεντρώθηκε στην διατήρηση του νόμου και της τάξης καθώς και την ενίσχυση της εσωτερικής ηρεμίας. Προκειμένου όμως να εξασφαλιστούν αυτοί οι στόχοι η Κυβέρνηση Nixon έπρεπε να αρχίσει κάνοντας συμβιβασμούς με τη νεολαία.

Τι όμως έκανε η Κυβέρνηση Nixon για να αντιμετωπίσει και ανταποκριθεί στις πανεπιστημιακές ταραχές; Σε μια πρώτη κίνηση ο Nixon διόρισε την Επιτροπή Scranton για τις ταραχές στα Πανεπιστήμια προκειμένου να μελετήσει το πρόβλημα⁷⁷. Αυτή η πράξη εξυπηρέτησε το σκοπό να πεισθεί το κοινό ότι ο Nixon πράγματι κρατούσε στα χέρια του το πρόβλημα των πανεπιστημίων. Για να ανταποκριθεί πιο άμεσα στους φοιτητές, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση θέσπισε το σύστημα κατάταξης στο στρατό με κλήρωση. Επειδή ο πόλεμος στο Βιετνάμ και οι νόμοι για τη στράτευση είχαν αμφισβητηθεί σοβαρά από τους φοιτητές, η διαδικασία κλήρωσης έγινε σχετικά αποδεκτή από τους φοιτητές,

γιατί τους φαινόταν ότι προωθούσε ένα καλύτερο τρόπο στρατολόγησης. Μπροστά στις μαζικές αντιπολεμικές διαδηλώσεις, ο Νίχσον ανακοίνωσε την πολιτική του για τη Βιετναμοποίηση ή την ανάκληση των στρατευμάτων. Αυτή η ανακοίνωση καταπράυνε παροδικά τους πιο μετριοπαθείς φοιτητές και κατέληξε σε μείωση των διαμαρτυριών. Όμως η εισβολή στην Καμπότζη μερικούς μήνες αργότερα και η συνέχιση του πολέμου αλλοτρίωσε ξανά τους φοιτητές που αρχικά είχαν ηρεμήσει από το πρόγραμμα του Νίχσον για τη Βιετναμοποίηση. Τέλος, και ίσως το πιο σημαντικό, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση επεξέτεινε τα πολιτικά δικαιώματα στη νεολαία άνω των δεκαοχτώ ετών. Μ' αυτή την επέκταση του δικαιώματος της ψήφου η κυβέρνηση έφερε τους φοιτητές στη σφαίρα επιρροής της και τους έδωσε την αίσθηση ότι συμμετέχουν και μπορούν να έχουν κάποιο αποτέλεσμα στο σύστημα. Είναι πολύ πιθανό η αλλοτρίωση των φοιτητών ως προς το κυβερνητικό σύστημα να μειώθηκε αισθητά λόγω αυτής της κυβερνητικής ανταπόκρισης.

Ο Argen Neier υπέθεσε ότι αν οι καταπιεστικές δραστηριότητες της κυβέρνησης είχαν επιδράσει λειτουργικά τα στρώματα και τις ομάδες που διαφωνούσαν για την δομή και λειτουργία της κοινωνίας «... ή θα ησύχαζαν ή θα σχεδίαζαν την επανάστασή τους στα κρυφά. Αντίθετα εξέφραζαν τη διαφωνία τους ανοικτά: οργανώνουν, διαδηλώνουν, διανέμουν βιβλιογραφία, υποστηρίζουν και αντιτίθενται σε υποψήφιους και αποκτούν όλο και βαθύτερη συνείδηση»⁷⁸. Η νέα καταπιεστική στάση της κυβέρνησης που χαρακτηρίστηκε από τη συντηρητική μεροληπτικότητα του Ανώτατου Δικαστηρίου επί Προεδρίας Burger (όπου μόνο το 50% των περιπτώσεων που του εισήγαγε η Αμερικάνικη Ένωση για τις Πολιτικές Ελευθερίες κερδίστηκαν ενώ είχε κερδίσει το 80% των περιπτώσεων στο Δικαστήριο του Warren), δεν στάθηκε αρκετή να συγκρατήσει τις καταπιεζόμενες ομάδες να μη διαμαρτυρηθούν ενάντια στις αδικίες της κοινωνίας⁷⁹. Το γεγονός ότι οι ομάδες που διαφωνούσαν διαμαρτύρονταν μέσα στην κοινωνία, δείχνει πάντως ότι είχαν κάποιες ελπίδες για αλλαγή και ότι επίσης είχαν εμπιστοσύνη στην οργανωμένη πάλη για να εξαναγκάσουν την εξουσία να δεχτεί την διερεύνηση των πολιτικών δικαιωμάτων.

Πράγματι οι τρόποι με τους οποίους η κυβέρνηση αποκρίθηκε και έκανε αλλαγές λόγω των απαιτήσεων των νέγων αντιφωनों και των φοιτητών οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι η κυβέρνηση λειτούργησε με βάση τη συλλογική αντίληψη για την προστασία και τις αναπτυξιακές προοπτικές του συστήματος.

Στις προσπάθειες της όμως να διατηρήσει την σταθερότητα, η κυβέρνηση προσπάθησε να καταπιέσει κάθε μορφή δυναμικής σύγκρουσης και γι' αυτό το λόγο μια περίοδος συστημικής επιβολής ακολούθησε τις διαμαρτυρίες και τις εξεγέρσεις καθώς η δεκαετία της κοινωνικής και πολιτικής μεταλλαγής πλησίαζε προς το τέλος της.

Η επόμενη δεκαετία του 1970 παρουσιάζει εξ' ίσου αν όχι περισσότερο ενδιαφέρον για τις δοκιμασίες και μελλοντικές στρατηγικές του Αμερικανικού συστήματος γιατί εδώ κρίνεται η ικανότητα, λειτουργικότητα και βιωσιμότητα της διακηρυγμένης πολιτικής ότι τα συμφέροντα των ΗΠΑ βρίσκονται οπουδήποτε στον κόσμο και συνεπώς η παγκόσμια ηγεμονία είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί πληρώνοντας οποιοδήποτε τίμημα.

Όμως το 1975 στην Σαϊγκόν αυτή η πολιτική θα έχει γίνει πια ερείπια καθώς οι επαναστατικές δυνάμεις του Βιετνάμ θα εισέρχονται στην πρωτεύουσα του Νότου και η Αμερική θα γνωρίσει με την σειρά της την ήττα από το απελευθερωτικό κίνημα των Βιετ-Μινχ όπως είχε κάνει η Γαλλία το 1954.

Όμως μέσα στο ζοφερό κλίμα του σύνδρομου του Βιετ-Νάμ θα διεξαχθεί η εκτεταμένη αναζήτηση νέων πολιτικών εξουσίας που θα καταλήξει στην στρατηγική αναδιοργάνωσης και προβολής της ηγεμονίας με στόχο την εξασφάλιση των πολιτικών ολοκλήρωσης του πολιτικο-κοινωνικού συστήματος της χώρας όσο και της διατήρησης των παραδοσιακών προδιαγραφών της ηγεμονίας όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η αναλυτική προσέγγιση των συστημικών επιλογών και των επί μέρους πολιτικών που ακολούθησαν οι Ηνωμένες Πολιτείες στις δύο τελευταίες δεκαετίες αποτελεί αντικείμενο ξεχωριστής ερευνητικής προσπάθειας.

Σημειώσεις

1. Richard A. Schermerhorn, *Society and Power* (New York: Random House, 1965) p.40.
2. Amitai Etzioni, *The Active Society: A Theory of Societal and Political Processes* (New York: The Free Press, 1968) σ. 152.
3. Schermerhorn, σ. 40.
4. Etzioni σ. 506.
5. Όπως παραπάνω, σ. 512-513.
6. C. Wright Mills, *The Power Elite* (New York: Oxford University Press, 1956),

σ. 231, 278.

7. Harvey Wheeler "The Decline of Liberal Democracy", in James A. Burkhardt, Samuel Krislov and Raymond L. Lee, eds., *American Government: The clash of Issues* (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc. 1968) pp. 46-50. (Σ' αυτό το άρθρο ο Wheeler υποστηρίζει τη θεωρία του Mills ότι υπάρχει εξουσιαστική ελίτ στην Αμερική).

8. Mills, σ. 343.

9. Όπως παραπάνω, σ. 304.

10. » » , σ. 317-319.

11. » » , σ. 353.

12. Daniel Bell "The Power Elite-Reconsidered" *American Journal of Sociology*, Vol. 64 (November 1958), 250.

13. Schermerhorn, σ. 67-69.

14. Etzioni, σ. 258.

15. Ross E. Paulson, *Radicalism and reform: The Vrooman Family and American Social Thought 1837-1837* (Lexington: University of Kentucky Press, 1968).

16. Όπως παραπάνω.

17. Schermerhorn, σ. 55.

18. Talcott Parsons, *The Social System* (New York: The Free Press 1964) σ. 481-482, George Sjoberg, "Disasters and Social Change" in George W. Baker and Dwight W. Chapman eds., *Man and Society in Disaster* (New York: Basic Books Inc. 1962) s. 356-402; William P. Mitchell, "The Structural Characteristics of Policymaking", in Fremont J. Lynton, George A Shipman and Morton Kroll, eds., *Policies, Decisions and Organizations* (New York Appleton-Century-Crofts 1969) σ. 45-59.

19. Schermerhorn, σ. 55.

20. Lewis Coser. *The Functions of Social Conflict* (Glencoe, Illinois: The free Press, 1956) σ. 41-45.

21. Etzioni σ. 183.

22. Coser, σ. 45, 48.

23. Arnold S. Kaufman. "Democracy and Disorder" in Robert H. Grimm and Alfred F. Mackay, eds., *Society, Revolution and Reform* (Cleveland; The Press of Case Western University), 1971 σ. 48-49.

24. Όπως παραπάνω, σ. 49-50.

25. Etzioni, σ. 533.

26. Paulson, σ. 262.

27. Etzioni, σ. 54.

28. Όπως παραπάνω, s. 505-512.

29. James Buchanan, "Violence, Law and Equilibrium in the University" *Public Policy*, XIX (Winter, 1971) 1-18.

30. Όπως παραπάνω.

31. David Easton, "The Flow Characteristics of Policymaking", in Lyndon Shipman and Kroll, σ. 28-44.

32. Etzioni, σ. 530.

33. Harold Fleming. "The Federal Executive and Civil Rights; 1961-1965" in Talcott Parsons and Kenneth Clark, eds., *The Negro American* (Cambridge, The Riverside Press, 1965), p. 397.

34. Nathan Caplan "The New Ghetto Man: A Review of Recent Empirical Studies" *The Journal of Social Issues*, Vol. 26, (Winter 1970), 59-72.
35. Όπως παραπάνω.
36. Pat Watters and Reese Cleghorn, *Climbing Jacob's Ladder* (New York, Harcourt, Brace and World, Inc. 1967) σ. 41-42.
37. Όπως παραπάνω, σ. 42.
38. " " " , σ. 210-211.
39. Fleming, σ. 375.
40. Watters and Cleghorn, σ. 212.
41. Όπως παραπάνω.
42. Howard Zinn, SNCC: *The New Abolitionists* (Boston: Beacon Press, 1965) σ. 199.
43. Fleming, σ. 383.
44. Όπως παραπάνω.
45. Alan F. Westin, ed., *Freedom Now! the Civil Rights Struggle in America* (New York, Basic Books, Inc. 1964).
46. William Brink and Louis Harris, *The Negro Revolution in America* (New York: Simon and Schuster, 1964), σ. 116.
47. "The Negro in America", *Newsweek*, LXII (July 29, 1963) 16.
48. "On the March" *Newsweek*, LXII (September 6, 1963) 13,15.
49. "Civil Rights" *Time*, Vol. 82 (September 6, 1963) 13-15.
50. *United States Statutes at Large*, 1964, Vol. 78 (Washington DC: US Government Printing Office, 1965) σ. 241-268.
51. Zinn, σ. 199.
52. Όπως παραπάνω, σ. 251.
53. Watters and Cleghorn, pp. 289-291; and Zinn, σ. 251-255.
54. The Kerner Report: *Report of the National Advisory Commission on Civil Disorders* (New York: Bantam Books, 1968) σ. 37.
55. Fleming, σ. 395.
56. *United States Statutes at Large 1965*, Vol. 79 (Washington, DC, US Government Printing Office, 1966) σ. 437-443.
57. Lynne B. Iglitzin, "Violence and American Democracy", *The Journal of Social Issues*, Vol. 26 (Winter 1970) 165-185.
58. Watters and Cleghorn, σ. 43.
59. Όπως παραπάνω, σ. 263.
60. Paulson, σ. xxiii.
61. *The Kerner report*, σ. 37-108.
62. Όπως παραπάνω, σ. 40.
63. US Bureau of the Census, *Statistical Abstract of the United States*, 1971 92nd ed. (Washington DC, US Government Printing Office, 1971) σ. 316.
64. Όπως παραπάνω, σ. 210.
65. Gary T. Marx, "Civil Disorder and the Agents of Social Control" *The Journal of Social Issues*, Vol. 26 (Winter, 1970) 19-55.
66. Paula B. Johnson, David O. sears, and John N. McConahay, "Black Invisibility, the Press and the los Angeles Riot", *American Journal of Sociology*, Vol. 76 (January 1971) 698-715.
67. Vincent Jeffries, Ralph Turner and Richard Morris, "The Public Perce-

ptions of the Watts Riot as Social Protest", *American Sociological Review*, Vol. 36 (June 1971) 443-450.

68. Kenneth Keniston and Michael Lerner "Campus Characteristics and Campus Unrest" *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 395 (May 1971) 41.

69. Seymour Martin Lipset, *Rebellion in the University* (Boston: Little, Brown and Company, 1971) σ. 9.

70. Keniston and Lerner, σ. 41.

71. James Mc Evoy and Abraham Miller, "The Crisis at San Francisco State" In Howard S. Becker, ed., *Campus Power Struggle* (NP: Aldine Publishing Company, 1970) σ. 57-77.

72. Ellen Kay Trimberger, "Columbia: The Dynamics of a Student Revolution" in Becker σ. 27-55. Στο άρθρο του Joseph R. Gustfield εξετάζεται η πόλωση των φοιτητών και της διοίκησης. "Student Protest and University Response" *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. Vol. 395 (May 1971) 26-38.

73. William H. Friedland and Harry Edwards, "Confrontation at Cornell" in Becker σ. 96.

74. Lipset σ. 250.

75. Keniston and Lerner σ. 43.

76. Lipset, σ. 250.

77. Eldon Johnson, *From Riot to Reason* (Chicago The University of Illinois Press, 1971) σ. 2.

78. Aryeh Neier, "Government Repression v. Freedom" *Current* (January 1972) 4.

Βιβλιογραφία

- Becker, Howard, S.: *Campus Power Struggle*, N.P.: Aldine Publishing Company, 1970.
- Beel, Daniel.: "The Power Elite-Reconsidered", *American Journal of Sociology*, Vol. 64 (November, 1958), 238-250.
- Benello, G., George: "A Democracy of Patricianism" *Current*, March, 1972, pp. 19-30.
- Brink, William and Harris, Louis: *The Negro Revolution in America*. New York: Simon and Schuster, 1964.
- Buchanan, James M. "Violence, Law and Equilibrium in the University", *Public Policy*, XIX (Winter, 1971), 1-18.
- Burkhart, James A.; Krislow, Samuel; and Lee, Raymond L., eds. *American Government: The Clash of Issues*, Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc., 1968.
- Caplan, Nathan: "The New Ghetto Man: A Review of Recent Empirical Studies", *The Journal of Social Issues*, Vol 26 (Winter, 1970), 59-72.
- "Civil Rights", *Time*, September 6, 1963, pp. 13-15.

- Coser, Lewis A.: *The Functions of Social Conflict*, Glencoe, Illinois The Free Press, 1956, pp. 39-48.
- Dall Robert A.: Σύγχρονη Πολιτική Ανάλυση, εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, 1979.
- Etzioni, Amitai.: *The Active Society: A Theory of Societal and Political Processes*, New York, The Free Press, 1968.
- Grimm, Robert H., and McKay, Alfred F., eds *Society, Revolution and Reform*, Cleveland: The Press of Case Western University, 1971.
- Gusfield, Joserh R.: "Student Protest and University Response", *The Annals of the American Academy of Politican and Social Science*, Vol. 395 (May, 1971), 26-38.
- Iglitzin, Lynne B.: "Violence and American Democracy", *The Journal of Social Issues*, Vol. 26 (Winter, 1970), 165-185.
- Jeffries, Vvinent., Turner, Ralph; and Morris, Richard.: "The Public Perception of the Watts Riot as Social Protest", *American Sociological Review*, Vol. 36 (June, 1971), 443-450.
- Johnson, Eldon L.: *From Riot to Reason*, Chicago: The University of Illinois Press, 1971.
- Johnson, Paula B.; Sears, David O.; and McConahay, John B.: "*Black Invisibility, the Press, and the Los Angeles Riot*", *American Journal of Sociology*, Vol. 76 (January, 1971), 698-715.
- Keniston, Kenneth, and Lerner, Micheal: "*Campus Characteristics and Campus Unrest*", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 395 (May, 1971), 39-53.
- The Kerner Report: Report of the National Advisory Commission on Civil Disorders*, New York: Bantam Books, 1968.
- Larner Jeremy and Howe Irving.: *Poverty: Views From the Left*, William Morrow and Co, Inc., New York, 1970.
- Lipset, Seymour Martin: *Rebellion in the University*, Boston: Little, Brown, and Company, 1971.
- Lyndon, Fremont J.; Shirman, George A.; and Kroll, Morton, eds., *Policies, Decisions, and Organisation*, New York: Appleton-Century-Crofts, 1969, "The March in Washington", *Time*, August 30, 1963, p. 11.
- McEvoy, James and Miller, Abraham: "The Crisis at San Francisco State" in Howard S. Becker, ed., *Campus Power Struggle*, Aldine Publishing Company, 1970.
- Max, Cary T.: "Civil Disorder and the Agents of Social Control", *The Journal of Social Issues*, Vol. 26 (Winter, 1970), 19-55.
- Mileur Jerome M.: *The Liberal Tradition in Crisis*, D.C. Heath and Co. Lexington Masseurachusetts, 1974.
- Mills, C.: Wright, *The Power Elite*, New York: Oxford University Press, 1956.
- "The Negro in America", *Newsweek*, July 29, 1963, pp. 15-36.
- Neier, Aryeh: "Coverment Repression v. Freedom" *Current* (January, 1972), 3-7.
- "On the March", *Newsweeek*, September 2, 1963, pp. 17021.
- Parsons, Talcott and Clark, Kenneth, eds. *The Negro American*, Cambridge: The Riverside Press, 1965.
- Parsons, Talcott, *The Social System*, New York: The Free Press. 1964.

- Paulson, Ross E.: *Radicalism and Reform: The Vrooman Family and American Social Thought, 1837-1937*, Lexington: University of Kentucky Press, 1968.
- Schermathorn, Richard, A.: *Society and Power*, New York: Random House, 1965.
- Sjoberg, Gideon, "Diserters nad Social Change", in Baker, George W., and Chapman: Dwight eds., *Man and Society in Disaster*, New York: Basic Books, Inc. 1962, pp. 356-384.
- Watters Pat, and Cleghorn, Resse: *Climbing Jacob's Ladder*, New York, Harcourt, Brace and World Inc. 1967.
- Westin Alan F., ed.: *Freedom Now, the Civil Rights Struggle in America*, New York Basic Books, inc. 1964.
- Zinn, Howard: *SNCC: The New Abolitionists*, Boston, Beacon Press, 1965.

